

DANMARK
SØNDAG 9. OKTOBER 2022

DANMARK
SØNDAG 9. OKTOBER 2022

14 FOKUS

FOKUS 15

Et rygende varmt bestikset, som netop er blevet gaffet fra en butik i Odense centrum. I forretningen koster den 3.500 kroner - som hælervare på Banegårdspladsen i Odense er prisen 2.000 kroner. Foto: Emil Jørgensen

Er man gået forbi Banegårdspladsen i Odense en eftermiddag, har man formentlig hørt Tamou spille på djembe-trommen. Den 37-årige mand lærte at spille på instrumentet på en musikskole i Elfenbenskysten. Siden er han flyttet fra bandekriminalitet på Nørrebro i København. Og nu har han fundet et hjem, siger han selv, blandt Odenses alkoholikere og hjemløse. Foto: Emil Jørgensen

Torben (i midten) har svært ved at huske, at Tamou (til venstre) har søvnet hos ham fra mandag til tirsdag. Et mindre hukommelsestab holder ham dog ikke fra at hoppe i flaskerne igen. Foto: Emil Jørgensen

Torben (t.v.), Tamou (med trommen), Skau (i de grå joggingbukser) og Stig (yderst til højre). De kommer fra Grønland, Elfenbenskysten og Assens, men har fundet et fællesskab på Banegårdspladsen i Odense. Et fællesskab, som er bundet op på at fortælle historier og skiftes til at hente bajere. Foto: Emil Jørgensen

Torben har masser af venner på gaden i Odense, som ser op til ham. Men han har også fire sønner, som han nærmest ikke har kontakt til - på grund af de forbrydelser, han har begået i sin fortid. Foto: Emil Jørgensen

Hus Forbi-sælgeren Stig har en plan for sin ven Torben. Når Torben ryger ud af sin lejlighed den 18. oktober, skal han flytte ind hos Stig i Dyrup. Foto: Emil Jørgensen

Tamou, 37 år: Trommeslager, rapper, fransktalende og bejlende førtidspensionist. Foto: Emil Jørgensen

"De skide grønlandere"

To ud af tre grønlandere i Danmark er arbejdsløse. Befolkningsgruppens sociale problemer larmer i gadebilledet, men ikke i valgkampen. Få et indblik i hverdagen blandt landets mest udsatte, når reporter Emil Jørgensen tilbringer 24 timer i hælene på Torben, der voksede op med sælfangst i Sisimiut, men nu drikker dagene væk på Banegårdspladsen i Odense.

KAALIPALAAT

Emil Jørgensen
emjoo@jfmiedier.dk

"Killing me softly with his song" brager ud af højtaleren. Med en vodkaf flaske i den ene hånd, en splintern mobiltelefon i den anden og kroppen fyldt med ecstasy danser en grønlandsk kvinde med stive bevægelser. Hun har lige fået kontanthjælp. Et kærestepar sidder og råsnaver, en sort fyr hamrer på en afrikansk tromme, og en mand på krykker humper hen til muren for at pisse op ad Fyens Stiftstidens bygning.

Under hele spektaklet, i parkeringskælderen, liner en pusher coke-streger op,

mens en anden hustler ventrer på at få afsat et sæt guldbestik fra Erik Bagger.

"Telling my whole life with his words, killing me softly with his song."

Det er tirsdag eftermiddag på Banegårdspladsen i Odense, Danmarks tredjestørste by, men det kunne lige så godt have været en hvilken som helst anden dag. Udsatte borgere bruger pladsen som tilholdssted, dansgulv, hælermarked, soveværelse, bodega og stofindtagelsesrum. Sådan har det været i årevis.

For en del odenseanere er det utrygt, og derfor vil et enigt byråd bruge 1,6 millioner kroner på bænke, hække og restaurerede toiletter, som skal lokke 25-30 grønlandsk

borgere hen til en anden plads.

For socialordførerne på Christiansborg er det velkendt, at udsatte grønlandere ikke er et Odense-problem. På tværs af byerne er landets knap 17.000 grønlandere stærkt overrepræsenterede i hjemløshed, alkoholisme, arbejdsløshed og tvangsfjernelser af børn.

- Hvad lovede jeg i går?

For Torben er alt det ovenstående virkeligheden, hans liv udgøres af. Festerne på Banegårdspladsen i Odense er hverdagen, og de negative socialstatistikker tegner den 42-årige grønlander op. Som han sidder på bænken, ser han broget, barsk og beruset ud.

Men på bunden er billedet et andet. Og historien, som du læser nu, er dedikeret til ham. Til Torben og alle de andre skæve eksistenser, jeg møder, da jeg tilbringer et døgn med "de skide grønlandere".

Kaalipalaat - som betyder

"de skide grønlandere" - er et grønlandsk ord, som Torben lærer mig. Det er, hvad han og cirka 150 andre grønlandere kalder Banegårdspladsen i Odense inde i en lukket Facebook-gruppe.

- Engang kaldte vi det Peters Plads, fordi det var en

grønlander ved navn Peter, som startede med at komme her. Men han er død, så nu siger vi, at vi mødes på Kaalipalaat, forklarer Torben.

Klokken er 12, midt på dagen. Vodka-dansen til "Killing me softly" ligger nogle timer ude i fremtiden, og lige

nu er Torben hverken festlig eller fornøjet. Han ser forvirret og plaget ud.

- Hvad fanden skete der i går? spørger han.

Som en vinterdag på Grønland er minderne fra mandag aften indhyllet i et mørke. Nogen har sovet på Torbens

sofa, men han husker ikke hvem. Og abstinenserne gør det svært at tænke.

Han drikker sin morgenmad i form af en grøn Tuborg. "Et grønlandsk rundstykke", kalder han det selv.

- Så er vi sgu i gang igen. Det hjælper lidt på rystelser-

ne.

Vennerne begynder at dumpe ind på Banegårdspladsen, nogen med joints i kæften, andre med stumper af Torbens manglende hukommelse. Det er tidligt på måneden, så de var skide fulde i går. På vej til efterfest kor-

te de for langt med den nye letbane, drak deres bajere og kom på en endnu dybere sejltur. Vennen Tamou - en 37-årig mand med rødder i Elfenbenskysten - crashede hos ham og smuttede tidligt i morges.

- Fuck mand, siger Torben.

De griner af historien. Slænet fra i går er samlet igen og har kurs mod en ny brandert.

Sælfangst og knivoverfald

Torbens liv har ikke altid været sådan. Han er født og opvokset i

Torbens dage ligner hinanden. Han står op, går ned på Banegårdspladsen i Odense, og drikker et til sengen kalder igen. Men den 42-årige grønlander er mere end en sjuft og en sut. Og for at forstå hans situation har reporter Emil Jørgensen tilbragt et døgn i hans selskab. Foto: Emil Jørgensen

FAKTA

TAL: UDSATTE GRØNLÆNDERE I DANMARK

17.000 grønlandere bor der i Danmark ifølge Socialstyrelsen.

1000-1500 af dem er socialt udsatte, skriver Socialt Udviklingscenter.

Syv ud af 10 udsatte grønlandere brugere hash jævnligt.

Fire ud af 10 har et alkoholmisbrug.

33,1 procent af alle grønlandere i alderen 25-50 år var i beskæftigelse i 2016, viser den seneste kortlægning. Tilsvarende tal blandt personer i samme alder i den øvrige danske befolkning var 76,2 procent.

514 hjemløse grønlandere blev der registreret i 2019. I alt var der 6.431 hjemløse i Danmark.

Syv gange så mange grønlandske børn i Danmark bliver fjernet fra forældrene som etnisk danske børn.

FORTSAT FRA
SIDE 15

Sisimiut, Grønlands næststørste by, som ligger 320 kilometer nord for Nuuk.

- Det er kystens perle i Vestgrønland. Siden jeg var en lille dreng har jeg været med på jagt efter moskusokser og rensdyr, og min far lærte mig at fange sæler, siger Torben.

Men hans far lærte ham også, at man fik på munden, når man var uopdragen. Og Torben lærte selv, at der ikke var mange muligheder for ham i Sisimiut.

- Hvorfor tror du, at folk rejser fra Grønland til Danmark? Folk rejser herved for at slippe væk fra deres sociale problemer.

Torben endte med at få mange flere.

Han kom til Danmark i 2007, uddannede sig som elektriker, men fik et job som kok på en dessertfabrik. Han passede sit arbejde, sin hund og sit hus, siger han selv. Blev far til fire sønner.

Men undervejs blev en kone til en ekskone, og Torben fik partnerskab af psykiske problemer, tændervridende søvnmangel og gal jalousi i stedet for. En dag for fire-fem år siden slog det klik. Han kortede hjem til sine børns mor, sin eks, for at banke hende og endte med at skære hende i panden med en kniv. Efterfølgende skar han armene op på sig selv.

Hun overlevede. Og snitene var heller ikke dybere, end at han selv vågnede op igen. Nu iført spændetroje på en lukket afdeling. Derfra i fængsel i to og et halvt år.

Fra Grønland til gaden

Torbens forbrydelser og fortrydelser kan selvfølgelig ikke bruges til at generalisere alle grønlandere i Danmark. Det er en unik beretning, et ekstremt tilfælde.

Men proportionsmæssigt er der mange grønlandere, som synker til bunds i det danske samfund, når de ankommer efter en rejse på 4.000 kilometer igennem rigsfællesskabet.

Hvad går galt? Antropologen Mille Schiermacher lavede en undersøgelse for et par år siden, som baserede sig på 128 spørgeskemaer samt en række interviews i både Grønland og Danmark. Ønsket om at begynde på en frisk, få en behandling for et misbrug eller en sygdom, drømmen om en bolig eller forestillingen om evig dansk sommer er nogle af begrundelserne, som får grønlandere til at rejse til Danmark.

Mange af dem har været relativt velfungerende i Grønland, men når så de kommer til Danmark, oplever de hurtigt en social deroute. En oplagt forklaring er, at indgangen til det danske samfund for mange går gennem her-

Tulle opfører sig aggressivt og opførende. Men når man taler med hende lidt væk fra den dunkende musik, åbner hun op for sin egen psykiske skrøbelighed. Foto: Emil Jørgensen

Torben Olsen i letbanen i Odense. Siden han kom ud af fængslet, har han haft svært ved at fastholde et arbejde. I en periode har han arbejdet som stilladsarbejder, hvilket han godt kunne lide: - Jeg fik penge for at kigge ned på folk, siger han. Foto: Emil Jørgensen

Stig vifter med Rivotriller: - Jeg er nødt til at selvmedicinere mig selv, siger han. Foto: Emil Jørgensen

bergerne, siger Mille Schiermacher, der i øjeblikket arbejder på en ph.d. om selvsamme emne.

Problemet er systemets struktur, snarere end de enkelte individer, mener hun. - Den frie bevægelighed i rigsfællesskabet kommer kun de ressourcestærke til gavn. Grønland og Danmark bør gentænke processerne, så man får en fælles social politik i stedet for at lave det i siloer.

Nogenlunde samme toner lyder der fra Karen Margrethe Dahl, som er chefanalytiker hos VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Joken med den halalsøgtede hval
- Systemmæssigt bliver grønlandere ret usynlige, når de kommer hertil, fordi de er danske statsborgere. Der er ikke fokus på, at der nogle gange er brug for en integrationsproces, og mangelfuld

Martin bor for tiden hos en ekskærester, så det er bedst, at han først er hjemme, når hun sover, fortæller han. Igennem det sidste årti er han flyttet ind og ud af herberger og forsorgshjem. Foto: Emil Jørgensen

Torben græder af taknemmelighed over det, han har. Et fællesskab. Foto: Emil Jørgensen

Torbens nøgle er væk, så den eneste måde han kan komme ind i sin lejlighed om natten på, er, når andre i opgangen trykker ham ind. Foto: Emil Jørgensen

tolkebidand gør mange af dem magtesløse i møderne med kommunerne, siger hun. På Banegårdspladsen i Odense er der en del af grønlandere, som ikke taler godt dansk. Men de forstår alligevel nok til at skraldgrine af Stigs vittigheder.

- Hvorfor er der ikke så mange muslimer på Grønland? Er du klar over, hvor svært det er at halalslagte en hval?

- Alkoholfrie øl? Det er det samme som at bestille en luder, der bare vil kæle.

I et spraglet, knokkelskævt og farvestrålende persongalleri - hvor der er lige så mange danskere, som der er grønlandere - er Stig en af hovedpersonerne.

Hans mor var syg, hans far var alkoholiker, og han har selv haft fart på, siden han blev Danmarks mest i ungdomsspeedway i 1996. Han trillede igennem den klassiske "snebold-effekt". Tjald blev til amfetamin, som blev

Menneskene bag bøjnerne

Eftermiddag bliver til aften, solen daler ned, og promillere banker i vejret. Odenseanere på vej hjem fra arbejde

FAKTA

SÅDAN HAR VI LAVET HISTORIEN

For de 24 timer sammen har journalist Emil Jørgensen og kilden Torben holdt flere møder for at sikre fuld transparens omkring projektet.

Efterfølgende - da artiklen er færdigskrevet - har Torben fået den gennemlæst inden publicering. Det samme har flere af de andre kilder, som optræder i historien.

Intentionen med dette har været, at alle skulle være fuldt bevidste om, hvad de stiller op til.

En del interviews er lavet med mennesker i påvirket tilstand. Avisen Danmark har skønnet, at det var den eneste måde at lave historien på.

Alle optræder kun med fornavn af hensyn til pårørende, børn og familier.

Enkelte har fået lov til at optræde anonymt i artiklen. Redaktionen er bekendt med deres identitet.

punkt hjælp med at kidnappe en mand. Nicholas huggede en økse i kravebenet på selvsamme mand og kom i fængsel. Ifølge Nicholas alt sammen på grund af en mini-graver, som nogen ikke havde afleveret tilbage til tiden.

Der er også Martin - en 40-årig mand, der ligner en, som sjældent spiser. Banegårdspladsen i Odense er det eneste sted, hvor han kan regne ud, hvordan han skal fungere, fortæller han.

Eller Tulle på 32, en pige med sæbeøjne og fremskudt brystkasse, altid parat til at smadre folk. Hun vil trampe dem i ansigtet, råber hun, og mens jeg er der, slår hun en mand fra gruppen i fliserne.

Men under fire øjne fortæller hun, at hun er bange for livet. At hun ville ønske, at psykiatrien ville indlægge hende.

Og de forbiasserende ser måske en nydelig 43-årig kvinde med læbestift og pænt tøj, men de ser ikke, at hendes børn er blevet taget fra hende. Tårerne får mascaraen til at løbe, når hun fortæller, at hun har rullet deres tøj sammen og pakket det ind i andet tøj, så hun kan ligge og kramme dem om natten.

Hun påstår, at hun misforstod familieafdelingen i Svendborg, da de spurgte, om hun drak. For jo, det gjorde hun da. Men ikke på den måde. Ikke dengang i hvert fald. Nu tager hun coke, speed og heroin, fordi hun er træt af sit liv. Og bor på forsorgshjem.

- Men jeg vil ikke tilbage til Grønland, siger den 43-årige kvinde, der kom hertil for at blive frisør.

- For så får jeg abstinenser, og de ting der dulmer abstinenserne, koster rigtig meget

- For 10 år siden tænkte jeg, at de var nogle bumser, dem, der sad her. Nu sidder jeg her selv, siger Nicholas. Hans liv blev forandret for altid, da han mistede sit ben i en motorcykelulykke. Foto: Emil Jørgensen

på Grønland.

Historier om druk og død, tvangsfjernelser og fængslinger, stor sorg og små glæder have udtalt, at Grønland er som "Afrika på is", hvilket Pape nu har undskyldt for. Bortset fra det forventer hun ikke meget spalteplads til grønlandere.

- Udsatte grønlandere kommer overhovedet ikke til at fylde noget i den danske debat. Som i slet ikke.

Aaja Chemnitz har siddet i folketinget siden 2015, og i løbet af den tid har hun selv ændret holdning, fortæller hun. På syv år er hun gået fra at tale om herberger og væresteder til at tale om krav.

- Det gør ondt på mange i Grønland, at jeg italesætter den virkelighed, som der er. Men vi er nødt til at turde stille krav til de her mennesker. Kun 33 procent af de arbejdsduelige grønlandere i Danmark har et arbejde. Det er alt for få, siger hun og fortsætter:

- Det er påfaldende, at så mange partier har en håndfast indvandringspolitik. Men ingen har en håndfast politik overfor grønlandere.

- Vi hader og elsker at være her
I hjertet af Odense er der efterhånden få på Banegårdspladsen, som har et håndfast greb om noget som helst. Tulle - den 32-årige kvinde med sæbeøjne - er snublet ned fra kanten af springvandet og har slået sit knæ, så det er ma-

let i blod. En anden kvinde har sat sig på hug bag et træ for at tisse, men er faldet i søvn i løbet af akten. Nu sover hun op ad træet.

Torben er rørstrømsk. Han kigger tudende ud over pladsen, mens han taler om "taknemmelighed".

- Jeg græder over det, jeg har. Mine venner, siger han og fortsætter filosofisk: - Du skal fange dig et hus, fange dig en bil, fange dig et image. Jeg gider det ikke mere. Jeg er færdig med at gå på jagt. Livet er, som det er.

Men er det ikke også bare en dårlig undskyldning for ikke at få styr på dit liv igen, Torben?

Han tænker sig lidt om, mens Tamou trommer på sin djembe til nogle arabiske toner.

- Nej, svarer Torben så. - Vi hader at være her. Og vi hjælper hinanden. Efterhånden har han nok drukket 30-35 øl og roget med på en god håndfuld joints. Alligevel taler han om efterterf, da klokken nærmer sig midnat. Stig, den tidligere DM-mester i speedway, er efterhånden så skæv, at der kun kommer vrøvlende lyde ud af munden på ham. Han har taget en Rivotril, en medicin, der bruges til at forebygge angst, men som også kan gøre en helt blæst i op mod et døgn.

Han bider på Torbens krog.

Vi tager letbanen på roven, Torben, Stig og jeg. Seks stop fra Odense Banegård til Korsløkke, og resten af vejen må Torben læne sig op ad ligusterhækken langs fortovene.

Han har boet i en lille lejlighed i en sidegade til Nyborgvej siden 1. juni, men er allerede blevet smidt ud på grund af naboklager. Den 18. oktober skal han være væk.

Derfor har Torben heller ikke orket at få lavet nye nøgler, efter at en elskæreste har smidt de andre væk. Med et fjoget smil trykker han på knapperne ud for alle navne i bygningen for at blive lukket ind i opgangen. Klokken er halv 1 om natten, og hvis ingen åbner, skal vi finde et andet sted at feste. Og sove.

Heldigvis bliver vi buzzet ind. Og døren ind til Torbens lejlighed har han allerede sparket ind i sidste uge. Indefra kan den læses ved at stille en stol under dørhåndtaget, forklarer han, da vi træder ind i entreen.

I køkkenvasken, på spisebordet og på sofabordet står der tomme øldåser. På væggen hænger der billeder af isbjørne, som han selv har malet, da han sad i fængsel. På badeværelset er der kakkel-lakker.

- Velkommen til mit fuck- ing liv. Se dig omkring. Vil du bo sådan her som 42-årig?

Systemmæssigt bliver grønlandere ret usynlige, når de kommer hertil, fordi de er danske statsborgere. Der er ikke fokus på, at der nogle gange er brug for en integrationsproces.

Han har boet i en lille lejlighed i en sidegade til Nyborgvej siden 1. juni, men er allerede blevet smidt ud på grund af naboklager. Den 18. oktober skal han være væk.

Derfor har Torben heller ikke orket at få lavet nye nøgler, efter at en elskæreste har smidt de andre væk. Med et fjoget smil trykker han på knapperne ud for alle navne i bygningen for at blive lukket ind i opgangen. Klokken er halv 1 om natten, og hvis ingen åbner, skal vi finde et andet sted at feste. Og sove.

Heldigvis bliver vi buzzet ind. Og døren ind til Torbens lejlighed har han allerede sparket ind i sidste uge. Indefra kan den læses ved at stille en stol under dørhåndtaget, forklarer han, da vi træder ind i entreen.

I køkkenvasken, på spisebordet og på sofabordet står der tomme øldåser. På væggen hænger der billeder af isbjørne, som han selv har malet, da han sad i fængsel. På badeværelset er der kakkel-lakker.

- Velkommen til mit fuck- ing liv. Se dig omkring. Vil du bo sådan her som 42-årig?

Systemmæssigt bliver grønlandere ret usynlige, når de kommer hertil, fordi de er danske statsborgere. Der er ikke fokus på, at der nogle gange er brug for en integrationsproces.

KAREN MARGRETHE DAHL, CHEFANALYTIKER HOS VIVE, DET NATIONALE FORSKNINGS- OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD.

Han hiver lidt i sin hvide t-shirt, som han har fået med hjem fra en operation på OUH.

- Hvordan fuck er jeg endt sådan her? spørger Torben. Han fyrer op for både musik og joint. Stig falder hurtigt i søvn. Og jeg gentager hans eget spørgsmål.

Hvordan er du endt her, Torben?
Han begynder at græde igen. Fortæller mig om sine fire drenge. Den ældste, som er 18 år, bor på Grønland og har lige skudt sit første rensdyr. En anden har "rødt hår som en fra Aberdeen". Den tredje vil gerne gå i dyre Moncler-jakker. Og den sidste bliver shaman en dag, tror faren.

Ingen tid til tømmermænd
Ingen af drengene er i kontakt med deres far. Den ret fraskrev han sig, da han angreb deres mor med en kniv.

På PlayStationen spiller en sang af Gasolin: "This is my life and I don't care."

Næste morgen vågner jeg op på Torbens lædersofa. Stig ligger på gulvet og snorker, indtil han griber ud efter sin første bajer omkring klokken 8. Han skal til København.

Torben vågner klokken 10:30 med begyndende abstinenser. Vi iler ud af lejligheden efter "grønlandske rundstykker".

Med en bajer og en smøg fra kiosken finder han roen. Tager en dyb indånding af den sprøde efterårsluft. Og spadserer ind mod Banegårdspladsen - for at begynde forfra.

- Det her kan ikke blive ved, siger han, måske både til ham selv og mig.

- Det her bliver man ikke gammel af.